

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS DĖL PUBLIKACIJOSE „(DUOMENYS NESKELBTINI)“ (DUOMENYS NESKELBTINI) PASKELBTOS INFORMACIJOS

Skundo Nr. SK-226, 2024

Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyboje gautas Vši (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Pareiškėja), atstovaujamos P. B. ir (*duomenys neskelbtini*) direktoriaus P. B. (toliau – Pareiškėjas) skundas (registracijos Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyboje Nr. SK-226, 2024) dėl publikacijose „(*duomenys neskelbtini*)“ (*duomenys neskelbtini*) paskelbtos informacijos (toliau – Skundas).

Skunde nurodyta, kad Publikacijoje nepagrįstai paskelbtas Vši (*duomenys neskelbtini*) vedėjo amžius bei Pareiškėjų dalykinei reputacijai kenkianti, garbę ir orumą žeminanti informacija.

Pareiškėjų vertinimu, dalykinei reputacijai kenkia bei garbę ir orumą žemina Publikacijoje paskelbti teiginiai:

1. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – Teiginys 1).
2. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – Teiginys 2).
3. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – Teiginys 3).
4. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – Teiginys 4).
5. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – Teiginys 5).
6. „(*duomenys neskelbtini*)“ (toliau – Teiginys 6).

Siekdamas objektyvaus ir visapusiško tyrimo žurnalistų etikos inspektorius kreipėsi į viešosios informacijos rengėją (skleidėją) UAB „(*duomenys neskelbtini*)“ prašydamas pateikti paaiškinimus dėl Skunde išdėstytų aplinkybių. Paaiškinimus pateikė UAB „(*duomenys neskelbtini*)“ redaktorė L. M.

Paaiškinimuose nurodoma, kad Publikacija parengta viešojo intereso klausimu apie viešus asmenis. Teiginys 1 yra viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) nuomonė apie Publikacijoje analizuojamą situaciją bei abejonė dėl Pareiškėjos direktoriaus pozicijos. Teiginiai 2, 3, 4, 5, 6 yra ne viešosios rengėjo (skleidėjo), o Pareiškėjo oponento išsakyta mintis. Paaiškinimuose pažymima, kad viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) suteikė teisę į kritiką atsakyti Pareiškėjui, kuris atsakė lakoniškai, daug ką paneigė ir tai buvo pacituota Publikacijoje.

Išnagrinėjęs Pareiškėjų Skundą, atlikęs tyrimą Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo (toliau – VIĮ), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) ir Reglamento (ES) 2016/679 nuostatų laikymosi požiūriu, žurnalistų etikos inspektorius

n u s t a t ė :

Pareiškėjai kreipėsi dėl paskleistų asmens duomenų bei dalykinei reputacijai kenkiančios, garbę ir orumą žeminančios informacijos paskelbimo.

Dėl redakcinės atsakomybės netaikymo

VII 54 straipsnio 1 dalies 7 punkte nustatyta, kad viešosios informacijos rengėjui (skleidėjui) netaikoma redakcinė atsakomybė ir jis neatsako už tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimą, jeigu nurodė informacijos šaltinį ir ji buvo pateikta kaip nuomonė, komentaras ar vertinimas. Nagrinėjamu atveju Pareiškėjų skundžiami Teiginiai 2, 3, 4, 5, 6 yra N. U. komentarai, todėl galėtų būti taikoma ši redakcinės atsakomybės išimtis.

Atkreiptinas dėmesys, kad VII 54 straipsnis neįtvirtina absoliutaus, besąlyginio atleidimo nuo redakcinės atsakomybės pagrindo. Iš sisteminės VII analizės seka, kad viešosios informacijos rengėjai (skleidėjai) turi bendrą pareigą užtikrinti skleidžiamos informacijos teisėtumą. Neabejotina, kad visuomenės informavimo priemonių vaidmuo informuojant visuomenę suponuoja žiniasklaidos pareigą visais atvejais vertinti, ar skleidžiama informacija nepažeis trečiųjų asmenų teisių bei teisėtų interesų. Teismų praktikoje pažymima, kad kiekvienu konkrečiu atveju būtina išsiaiškinti, ar viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) elgėsi sąžiningai bei nepiktnaudžiavo saviraiškos laisve (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) 2001 m. spalio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-988/2001). Remiantis Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktika, žurnalistų baudimas už pareiškimų, kuriuos padarė kiti asmenys, pavyzdžiui, interviu metu, skleidimą, rimtai apribotų žiniasklaidos vaidmenį diskutuojant visuomenei svarbiais klausimais, todėl toks baudimas negalimas (EŽTT 1996 m. rugsėjo 23 d. sprendimą Jersild prieš Daniją, Nr. 15890/89).

Įvertinus Teiginio 2 „(duomenys neskelbtini)“, Teiginio 3 „(duomenys neskelbtini)“, Teiginio 4 „(duomenys neskelbtini)“, Teiginio 5 „(duomenys neskelbtini)“, Teiginio 6 „(duomenys neskelbtini)“ konstrukciją, akivaizdu, jog šiais Teiginiais skelbiama įvardinto šaltinio, Pareiškėjos (duomenys neskelbtini) N. U., pozicija. Tai patvirtina ir aplinkybė, jog visi Teiginiai išskirti kabutėmis, be to, Publikacijos pradžioje nurodoma „(duomenys neskelbtini)“, informuojant skaitytoją, jog kalbama apie minėtą Pareiškėjos (duomenys neskelbtini). Taip pat, Publikacijos pabaigoje skelbiamos ją iliustruojančios nuotraukos, iš kurių pirmoji – N. U., o prie jos pateikiamas priedas informuojant skaitytoją, kurioje tiksliai iš skelbiamų nuotraukų yra N. U. Iš to seka, kad Teiginiais 2, 3, 4, 5, 6 pristatomas (duomenys neskelbtini) N. U. asmeninis situacijos suvokimas ir jos įvertinimas. Atsižvelgiant į Teiginių turinį, nustatyta, kad viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas), cituodamas (duomenys neskelbtini) N. U., neformavo savarankiškų išvadų, o perteikė šio (duomenys neskelbtini) subjektyvų situacijos suvokimą ir apie tai aiškiai informavo skaitytoją.

Nagrinėjamu atveju taip pat svarbu įvertinti pagrindinį informacijos skleidimo tikslą, kadangi tokiu būdu nustatoma, ar viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) veiksmai buvo sąžiningi, ar saviraiškos ir informacijos laisve buvo piktnaudžiaujama.

Įvertinus Publikacijos kontekstą, darytina išvada, kad viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) tikslas konkrečiu atveju buvo sukelti diskusiją viešojo intereso klausimu, t. y. informuoti visuomenę apie Pareiškėjoje vykstančius nesutarimus tarp (duomenys neskelbtini) N.

U. ir Pareiškėjo bei apie (*duomenys neskelbtini*) N. U. apsisprendimą pakeisti darbo vietą. Tai reiškia, kad Publikacijoje nurodomų (*duomenys neskelbtini*) N. U. išsakytų Teiginių tikslas pateikti savo žinomą informaciją bei jos subjektyvų vertinimą, susijusį su Pareiškėjos veikla. Remiantis teismų praktika, sprendžiant dėl visuomenės informavimo priemonės atsakomybės, kiekvienu atveju turi būti nustatomos faktinės aplinkybės, susijusios su informacijos šaltinio, kurio pateiktus duomenis citavo visuomenės informavimo priemonė, patikimumu, autoritetu ir, vadovaujantis protingumo principu, turi būti vertinama visuomenės informavimo priemonės pasitikėjimo tokiu šaltiniu atitiktis keliamiems žurnalistų profesionalumo standartams (LAT 2011 m. rugpjūčio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-340/2011). Nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) rėmėsi Pareiškėjos (*duomenys neskelbtini*) N. U., kuris, be kita ko, yra ir Lietuvos Respublikos gyventojų išrinktas ir (*duomenys neskelbtini*) nario pareigas eiti paskirtas asmuo, pateiktu situacijos vertinimu. Tai viešosios informacijos rengėjui (skleidėjui) sudarė pagrindą pasitikėti Teiginiuose esančios informacijos patikimumu. Taigi, viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) turėjo objektyvų pagrindą paskelbti jam pateiktą Pareiškėjos (*duomenys neskelbtini*) N. U. subjektyvų situacijos vertinimą.

Atsižvelgiant į tai, kad viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) paskelbė Pareiškėjos (*duomenys neskelbtini*) ir (*duomenys neskelbtini*) nario situacijos vertinimą visa apimtimi, Teiginiuose aptariami viešąjį interesą tenkinantys klausimai, skaitytojas buvo informuotas, kad pateikiamas Pareiškėjos (*duomenys neskelbtini*) asmeninis situacijos vertinimas, darytina išvada, jog viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas), skelbdamas Teiginius 2, 3, 4, 5, 6 Pareiškėjų atžvilgiu elgėsi sąžiningai bei nepiktnaudžiavo teise skleisti informaciją. Iš to seka, kad viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) įvykdė abi privalomas redakcinės atsakomybės netaikymo sąlygas, todėl Teiginių 2, 3, 4, 5, 6 atžvilgiu taikoma VII 54 straipsnio 1 dalies 7 punkte numatyta redakcinės atsakomybės išimtis.

Dėl Pareiškėjų statuso

Teisiniam situacijos vertinimui svarbu nustatyti Pareiškėjų statusą, kadangi priklausomai nuo jo skiriasi Pareiškėjų teisių apsaugos lygmuo.

VII 2 straipsnio 76 dalyje reglamentuota, koks asmuo laikomas viešuoju. Minėtame straipsnyje įvardytas esminis asmenų priskyrimo viešųjų kategorijai požymis – asmens nuolatinė veikla turi turėti reikšmės viešiesiems reikalams, kas reiškia, kad asmenų, atitinkančių nurodytoje įstatymo normoje įvardytus požymius, veikla turi būti viešojo intereso objektu (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2021 m. kovo 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-323-492/2021). Tai reiškia, kad veikla turi būti viešojo (visuomenės) intereso objektas. Tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėja yra viešoji įstaiga, teikianti valstybines (*duomenys neskelbtini*) paslaugas ir veikianti pagal Valstybinės akreditavimo (*duomenys neskelbtini*) tarnybos prie (*duomenys neskelbtini*) ministerijos išduotą (*duomenys neskelbtini*) licenciją. Taigi, įvertinus Pareiškėjos teisinę formą (viešoji įstaiga), teikiamų paslaugų visuotinį reikšmingumą, laikytina, jog Pareiškėja yra viešasis juridinis asmuo.

Dėl Pareiškėjos dalykinės reputacijos pažeidimo

Skunde nurodoma, kad Teiginys 1 išsakytas su neigiama potekste, todėl žemina Pareiškėjos dalykinę reputaciją.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnyje, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 10 straipsnyje įtvirtinta saviraiškos laisvė – asmens teisė laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus, ji yra saugotina demokratinės visuomenės teisinė vertybė. Tačiau ši teisė nėra absoliuti. Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, o asmuo, kuris naudojasi teise skleisti informaciją, privalo laikytis įstatymų nustatytų apribojimų, nepiktnaudžiauti informacijos laisve, įgyvendindamas šią teisę, neturi varžyti ar kitaip pažeisti kitų asmenų teisių. Taip pat Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktikoje akcentuojama, kad iš Konvencijos 10 straipsnyje įtvirtinta saviraiškos laisvė apima ne tik teisę skleisti neutralią informaciją ir idėjas, kurios yra palankios ir neįžeidžiančios, bet ir informaciją, kuri yra šokiruojanti, erzinti ar trikdanti visuomenę ar jos dalį.

Teisė į dalykinę reputaciją suprantama kaip asmens teisė reikalauti, jog viešoji nuomonė apie jį būtų formuojama žinių, atitinkančių tikruosius jo poelgius, pagrindu ir moralinis vertinimas atitiktų tai, kaip jis tikrovėje vykdo įstatymų, bendražmogiškos moralės normų reikalavimus (LAT 2020 m. lapkričio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-247-701/2020).

Juridinio asmens dalykinė reputacija visuomenės informavimo priemonėse ginami tais atvejais, kai nustatoma faktų visuma: 1) žinių paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleistos žinios apie pareiškėją; 3) faktas, jog paskleistos žinios yra žeminančio pobūdžio; 4) faktas, jog paskleistos žinios neatitinka tikrovės. Pažymėtina, kad juridinio asmens dalykinės reputacijos gynimas yra siejamas ne tik su tikrovės neatitinkančių ir žeminančių žinių, bet ir nuomonių, kritikos ar kitokių subjektyvių įsitikinimų skleidimu. Pastaruoju atveju turi būti nustatyta, jog subjektyvaus pobūdžio teiginiai nepagrįsti ir neobjektyvūs, paskleisti nesąžiningai.

Kiekvienu atveju sprendžiant dėl dalykinės reputacijos pažeidimo, būtina nustatyti – skelbiama nuomonė ar žinia.

Pagal VII 2 straipsnio 83 dalį žinia – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas faktas ar tikri (teisingi) duomenys; pagal šio straipsnio 31 dalį nuomonė – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas požiūris, nusimanymas, nuovoka, supratimas, mintys arba komentarai apie bendro pobūdžio idėjas, faktų ir duomenų, reiškinių ar įvykių vertinimai, išvados ar pastabos apie žinias, susijusias su tikrais įvykiais. Nuomonė gali remtis faktais, pagrįstais argumentais ir paprastai yra subjektyvi, todėl jai netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, tačiau ji turi būti reiškiamas sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepian ir neiškreipian faktų ir duomenų. Nuomonei, kaip saviraiškos būdai, taikomi mažesni apribojimai negu žinių skleidimui.

EŽTT praktikoje akcentuojama, kad siekiant tam tikrus teiginius priskirti konkrečiai kategorijai (faktų konstatavimui – žiniai ar vertinamiesiems teiginiams – nuomonei), būtina atsižvelgti į visą bylos aplinkybių kontekstą: teiginių formuluotes, jų pateikimo aplinkybes, formą ir būdą, ar pateiktas realios situacijos vertinimas, ar nuomonės pareiškimas be jokio faktinio pagrindo, ar vyko gyva diskusija, visuomeninė akcija, kurioms neabejotinai būdingas didesnis emocionalumo ir „perdėjimo“ laipsnis, ar informacija pateikta, pavyzdžiui, mokslinio pobūdžio.

Remiantis LAT praktika, viešieji juridiniai asmenys nesinaudoja vienoda teisine pažeistų teisių gynyba (LAT 2011 m. kovo 7 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-97/2011). Iš to seka, kad viešasis

asmuo turėtų būti nuosaikesnis jo atžvilgiu reiškiamai kritikai, toleruoti neesminius jo atžvilgiu skelbiamos informacijos netikslumus, turi būti atsižvelgiama tik į žymius, esminius nukrypimus nuo tiesos, įvertinant kiekvieno piliečio teisę nagrinėti ir vertinti institucijos veiklą, išskelti darbo trūkumus.

VII 3 straipsnyje įtvirtinti pagrindiniai visuomenės informavimo principai. Šio įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai ir leidėjai savo veikloje vadovaujasi Konstitucija ir įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, humanizmo, lygybės, pakantos, pagarbos žmogui principais, gerbia žodžio, kūrybos, religijos ir sąžinės laisvę, nuomonių įvairovę, laikosi profesinės etikos normų, Kodekso nuostatų, padeda plėtoti demokratiją, visuomenės atvirumą, skatina visuomenės pilietiškumą ir valstybės pažangą, stiprina valstybės nepriklausomybę, ugdo valstybinę kalbą, tautinę kultūrą ir dorovę. VII 3 straipsnio 3 dalyje suformuluotas vienas pagrindinių visuomenės informavimo principų, kad viešoji informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai. Šio įstatymo 22 straipsnio 11 dalyje nurodyta, kad skleisdami informaciją visuomenei, neturi iškraipyti teisingos, nešališkos informacijos bei nuomonių ir panaudoti tai savanaudiškiems tikslams (1 punktas), o minėto įstatymo 41 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas reikalavimai žurnalistams teikti teisingas, tikslias, nešališkas žinias, kritiškai vertinti savo informacijos šaltinius, atidžiai ir rūpestingai tikrinti faktus, remtis keliais šaltiniais. Jeigu nėra galimybės patikrinti informacijos šaltinio patikimumo, tai nurodyti skelbiamoje informacijoje (1 punktas).

Įvertinus Publikaciją, kurioje esantys Teiginiai skundžiami, nustatyta, kad jos tikslas – informuoti visuomenę apie tarp (*duomenys neskelbtini*) N. U. ir Pareiškėjo, kaip (*duomenys neskelbtini*) direktoriaus, kilusius nesutarimus bei apie Pareiškėjoje esančią tvarką. Pažymėtina, kad įstatymuose nėra apibrėžta viešojo intereso sąvoka. Šios sąvokos samprata seka iš teismų praktikos, kurioje viešasis interesas apibrėžiamas kaip visuomenės ar jos dalies interesai, kuriuos valstybė, vykdydama savo funkcijas, įpareigota užtikrinti ir tenkinti. Taip pat teismų praktikoje nurodoma, kad viešasis interesas suprantamas kaip objektyviai egzistuojantis teisėtas asmens ar asmenų grupės lūkestis, kurį asmuo (asmenų grupė) puoselėja teisinėje valstybėje ir kuris išeina už privataus intereso ribų (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2008 m. gegužės 20 d. nutarimas). Taigi, viešasis interesas paprastai yra susijęs su klausimais, kurie daro poveikį ir yra reikšmingi visuomenei. Nagrinėjamu atveju Publikacijoje aptariami klausimai, susiję su (*duomenys neskelbtini*) sistema, todėl neabejotinai patenka į viešąjį interesą. (*duomenys neskelbtini*) yra esminė vertybė, kurią saugo Konstitucijos 53 straipsnis. Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje akcentuoja, kad valstybė turi pareigą užtikrinti kokybiškai veikiančią sveikatos apsaugos sistemą (Konstitucinis Teismo 2014 m. rugpjūčio 27 d. sprendimas). Nagrinėjamu atveju Publikacijoje keliami klausimai dėl Pareiškėjo, kaip (*duomenys neskelbtini*) direktoriaus, požiūrio į Pareiškėjoje dirbančius (*duomenys neskelbtini*), Pareiškėjoje esantį darbuotojų skirstymą pagal pareigas, vidinius sistemos trūkumus. Taigi, atsižvelgiant į Publikacijos kontekstą, nekyla abejonių, jog Publikacija parengta viešojo intereso klausimu.

Atsižvelgiant į tai, kad žiniai ir nuomonei taikomas skirtingas teisinis reglamentavimas, visų pirma būtina nustatyti, ar Teiginiu 1 skelbiama žinia, ar nuomonė.

Vertinant Teiginį 1 – „(*duomenys neskelbtini*)“ nustatyta, kad Teiginiu keliamas klausimas, todėl Teiginys 1 yra ne kategoriškas informacijos, kuriai gali būti pritaikomas tiesos ir tikslumo

kriterijus, tvirtinimas, o pateikiamas kaip subjektyvus svarstymas. Taigi, Teiginio 1 turinys patvirtina, kad išsakytas individualus situacijos vertinimas, todėl pripažintina, kad paskelbta nuomonė. Atsižvelgiant, kad Teiginyje 1 minima Pareiškėja, o Publikacija skirta aptarti su Pareiškėja susijusius klausimus, laikytina, kad Teiginys 1 yra apie Pareiškėją. Pažymėtina, kad vertinamo Teiginio 1 negalima analizuoti izoliuotai ir tiesiogiai lingvistiškai interpretuojant, tačiau būtina atsižvelgiant į visą šiuo konkrečiu atveju reikšmingų aplinkybių visumą. Prieš Teiginį 1 nurodoma „(duomenys neskelbtini)“. Iš Publikacijos turinio akivaizdu, jog Teiginį 1 paaiškina minėtas prieš jį nurodomas sakinys, kuriame nurodoma, kad (duomenys neskelbtini) minusas – administracijos priešiškus. Atsižvelgiant į tai, keliamas klausimas, ar administracijos priešiškus prieš (duomenys neskelbtini) N. U. kyla ne dėl to, jog šis (duomenys neskelbtini) piktinosi Pareiškėjoje esą (duomenys neskelbtini). Tai reiškia, kad Teiginys 1 yra viešosios informacijos rengėjui (skleidėjui) kylantis klausimas, susiformavęs asmeninės patirties pagrindu, t. y. įvertinus (duomenys neskelbtini) N. U. pateiktą informaciją. Įvertinus Publikacijos visumą nustatyta, kad (duomenys neskelbtini) N. U. kaip Pareiškėjos „įstrigimą“ (duomenys neskelbtini) vertina tai, kad pradėjęs dirbti susidūrė su situacija, kai turėjo nupirkti įrankius, siūlus, Pareiškėjos dokumentai buvo tvarkomi popierine forma, nors, jo vertinimu, elektroninė dokumentų versija būtų greitesnė. Taip pat (duomenys neskelbtini) N. U. nurodė, kad darbuotojai įpratę dirbti pagal seną tvarką, nenori keistis, o Pareiškėjos (duomenys neskelbtini) vedėjui dėl to klausimų nekyla ir jam tokia tvarka tinka. (Duomenys neskelbtini) N. U. pažymi, kad bandė siekti permainų Pareiškėjoje, jog (duomenys neskelbtini) būtų geriau, bet tokiu būdu tapo priešu Pareiškėjos administracijai. Be to, kaip Pareiškėjos „įstrigimą“ (duomenys neskelbtini) N. U. išskiria ir tai, jog Pareiškėjoje, jo vertinimu, tebėra kastos, pagal kurias – aukščiausiai yra vadovai, žemiau – (duomenys neskelbtini), o žemiausia grandis – likęs personalas. Taigi, iš Publikacijos turinio akivaizdu, jog Teiginys 1 Publikacijoje išplečiamas ir detaliam paaiškinama, kodėl laikosi pozicijos, kad Pareiškėja tebėra „(duomenys neskelbtini)“.

Pažymėtina, kad siekiant nustatyti, ar nuomonė buvo pareikšta sąžiningai, svarbu įvertinti ir juridinį asmenį, apie kurį nuomonė paskleista. Asmens, apie kurį diskutuojama, pobūdžiui įvertinti reikšminga, kokio masto tai juridinis asmuo, kokią veiklą vykdo bei kokia kilusios diskusijos svarba visuomenėje. Būtent šios informacijos visuma nulemia juridinio asmens tolerancijos kritikai ribas. Remiantis EŽTT, įmonės, kurių veikla siejasi su viešuoju interesu, neišvengiamai ir sąmoningai atsiveria kruopščiam savo veiksmų tiriamajam žvilgsniui ir tokių įmonių atžvilgiu priimtinos kritikos ribos yra platesnės (EŽTT 2005 m. gegužės 15 d. sprendimas Steel ir Morris prieš Jungtinę Karalystę, peticijos Nr. 68416/01). Kaip jau minėta, Pareiškėja yra viešasis juridinis asmuo, kuri neabejotinai taip pat turi teisę į dalykinės reputacijos gynimą nuo nesąžiningo jos sumenkinimo. Tačiau Pareiškėjos, kaip viešojo juridinio asmens, veikla turi esminę viešojo pobūdžio svarbą, susijusią su (duomenys neskelbtini) paslaugų teikimu, t. y. (duomenys neskelbtini) visuomenės poreikių tenkinimu, todėl ir skleidžiama informacija apie viešojo juridinio asmens veiklą, vykdomą užtikrinant visuomenės poreikius, teisėtai dominą visuomenę. Kaip jau minėta, iš viešojo intereso seka, jog visuomenė turi teisę nagrinėti ir vertinti viešosios įstaigos ar jos darbuotojų veiklą, išskirti darbo trūkumus. Šiuo atveju dėl Pareiškėjos, kaip viešojo juridinio asmens, statuso bei išskirtinai svarbios visuomenei vykdomos veiklos visuomenės interesus žinoti apie Pareiškėjoje galimai esančią įtampą tarp administracijos ir (duomenys neskelbtini) bei

Pareiškėjos valdymo problemų, pagrįstas, o Pareiškėjos tolerancija kritikai šiais klausimais turėtų būti didesnė.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad svarbu įvertinti šaltinio, kuriuo remdamasis viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) pateikia savo situacijos vertinimą. Viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) nuomonę nulėmė Pareiškėjos (*duomenys neskelbtini*) N. U. pateikta informacija. Be to, Teiginyje 1 išsakydamas savo vertinimą, viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) siekė ne pažeminti Pareiškėjos dalykinę reputaciją, o kelti viešą diskusiją atkreipiant visuomenės dėmesį į Pareiškėjos veiklą bei administracijos požiūrį į darbuotojus. Nors Teiginiu 1 keliamas klausimas nėra palankus Pareiškėjai, tačiau saviraiškos laisvė apima ir šokiruojančių klausimų bei diskusijų kėlimą, o iš VII seka, kad kiekvienas asmuo turi teisę viešai kritikuoti valstybės institucijas bei jų veiklą. Pažymėtina, kad viešosios informacijos rengėjų (skleidėjų) reikalaujama elgtis sąžiningai, t. y. sąmoningai neiškraipyti ar nutylėti informacijos, siekiant įžeisti ar pažeminti asmenį, nes tai reikštų piktnaudžiavimą teise skleisti informaciją ir šios teisės ribų peržengimą. Šiuo atveju nustatyta, kad viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) tikslas buvo klausimų, susijusių su visuomene, nagrinėjimas, o ne Pareiškėjos, kaip viešojo juridinio asmens, dalykinės reputacijos pažeminimas. Be to, vertinant viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) elgesį, atkreiptinas dėmesys, kad siekiant patikrinti (*duomenys neskelbtini*) N. U. pateiktą informaciją, viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas) kreipėsi į Pareiškėją, Pareiškėjos direktorių, suteikiant galimybę pateikti poziciją dėl aptariamos situacijos ir ši pozicija paskelbta Publikacijoje. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas), vykdydamas savo pareigą informuoti visuomenę aktualia tema, veikė sąžiningai, Teiginys 1 turėjo faktinį pagrindą, nuomonė reikšta sąžiningai ir etiškai, nevartojant menkinančių žodžių, iškeliamas klausimas, kurį visuomenę turi pagrįstą interesą žinoti, todėl Teiginiu 1 nebuvo peržengti nuomonės raiškai keliami reikalavimai. Taigi, Pareiškėjos dalykinės reputacijos pažeidimas Teiginio 1 atžvilgiu nekonstatuojamas.

Dėl asmens duomenų paskelbimo

Skunde nurodoma, kad Publikacijoje skelbiamas Pareiškėjos (*duomenys neskelbtini*) vedėjo O. K. amžius yra perteklinė informacija. Pažymėtina, kad su Skundu kartu pateiktas ir Notarų biuro patvirtintas įgaliojimas, kuriuo O. K. įgalioja Pareiškėją jo vardu teikti skundus ir kitus dokumentus dėl asmens duomenų tvarkymo, kitų pažeidimų visuomenės informavimo priemonėse bei atstovauti jį visose institucijose, be kita ko, ir Žurnalistų etikos inspektorius tarnyboje. Atsižvelgiant į tai, laikytina, kad Pareiškėjas yra tinkamas subjektas teikti Skundą dėl O. K. teisės į asmens duomenų apsaugą pažeidimo.

ADTAĮ 1 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad šis įstatymas taikomas kartu su Reglamentu (ES) 2016/679) ir jo įgyvendinamaisiais teisės aktais. Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 1 punkte numatyta, kad asmens duomenys – bet kokia informacija apie fizinį asmenį, kurio tapatybė nustatyta arba kurio tapatybę galima nustatyti (duomenų subjektas); fizinis asmuo, kurio tapatybę galima nustatyti, yra asmuo, kurio tapatybę tiesiogiai arba netiesiogiai galima nustatyti, visų pirma pagal identifikatorių, kaip antai vardą ir pavardę, asmens identifikavimo numerį, buvimo vietos duomenis ir interneto identifikatorių arba pagal vieną ar kelis to fizinio asmens fizinės, fiziologinės, genetinės, psichinės, ekonominės, kultūrinės ar socialinės tapatybės požymius.

Asmens duomenų tvarkymas apima bet kokią automatizuotomis arba neautomatizuotomis priemonėmis su asmens duomenų rinkiniais atliekamą operaciją ar operacijų seką, kaip antai: rinkimą, įrašymą, rūšiavimą, sisteminimą, saugojimą, adaptavimą ar keitimą, išgavą, susipažinimą, naudojimą, atskleidimą persiunčiant, platinant ar kitu būdu sudarant galimybę jais naudotis, taip pat sugretinimą ar sujungimą su kitais duomenimis, apribojimą, ištrynimą arba sunaikinimą (Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 2 dalis).

Pagrindiniai su asmens duomenų tvarkymu susiję principai yra įtvirtinti Reglamento (ES) 2016/679 5 straipsnyje: teisėtumo, sąžiningumo ir skaidrumo; tikslo apribojimo principas; duomenų kiekio mažinimo principas; tikslumo principas; saugojimo trukmės apribojimo principas; vientisumo ir konfidencialumo principas, o duomenų valdytojas yra atsakingas už tai, kad būtų laikomasi visų išvardintų principų, ir sugebėti įrodyti, kad jų buvo laikomasi (atskaitomybės principas). Atsižvelgiant į tai, asmens duomenys gali būti tvarkomi, jeigu (a) duomenų subjektas davė sutikimą, kad jo asmens duomenys būtų tvarkomi vienu ar keliais konkrečiais tikslais; (b) tvarkyti duomenis būtina siekiant įvykdyti sutartį, kurios šalis yra duomenų subjektas, arba siekiant imtis veiksmų duomenų subjekto prašymu prieš sudarant sutartį; (c) tvarkyti duomenis būtina, kad būtų įvykdyta duomenų valdytojui taikoma teisinė prievolė; (d) tvarkyti duomenis būtina siekiant apsaugoti gyvybinius duomenų subjekto ar kito fizinio asmens interesus; (e) tvarkyti duomenis būtina siekiant atlikti užduotį, vykdomą viešojo intereso labui arba vykdant duomenų valdytojui pavestas viešosios valdžios funkcijas; (f) tvarkyti duomenis būtina siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų, išskyrus atvejus, kai tokie duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, dėl kurių būtina užtikrinti asmens duomenų apsaugą, yra už juos viršesni, ypač kai duomenų subjektas yra vaikas (Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalis).

Nors vien asmens amžius nėra pakankamas duomuo asmens tapatybės identifikavimui, tačiau nagrinėjamu atveju Publikacijoje minimo Pareiškėjos (*duomenys neskelbtini*) vedėjo O. K. amžius yra netiesioginis duomuo, kadangi Publikacijoje skelbiami ir minėto (*duomenys neskelbtini*) vardas bei pavardė. Neabejotina, kad šių duomenų visuma sudaro galimybę identifikuoti asmenį. Atsižvelgiant į tai, Publikacijoje paskelbtas O. K. amžius laikytinas asmens duomenimi, o viešosios informacijos rengėjas (skleidėjas), paskelbdamas (*duomenys neskelbtini*) vedėjo amžių, atliko jo asmens duomenų tvarkymo veiksmus.

Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies f punkte nustatyta, kad teisėtas duomenų tvarkymas yra tada, kai tvarkyti duomenis būtina siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų, išskyrus atvejus, kai tokie duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, dėl kurių būtina užtikrinti asmens duomenų apsaugą, yra už juos viršesni.

Tyrimo metu nustatyta, kad Publikacijoje (*duomenys neskelbtini*) vedėjo amžius minimas aptariant Pareiškėjos „*įstrigimą*“ praeityje. Pažymėtina, kad Publikacijoje nurodomas ir (*duomenys neskelbtini*) N. U. amžius „(*duomenys neskelbtini*)“. (*Duomenys neskelbtini*) vedėjo amžius paminėtas aptariant (*duomenys neskelbtini*) N. U. situaciją, t. y. išėjimo iš darbo priežastis, santykius su administracija, lyginant karjeros galimybes. Iš Publikacijos turinio akivaizdu, jog paskelbiant (*duomenys neskelbtini*) vedėjo amžių siekiama informuoti visuomenę apie amžių, kaip vieną iš kriterijų, vertinamų sprendžiant dėl (*duomenys neskelbtini*) kompetencijos. (*Duomenys neskelbtini*) vedėjo amžiaus Publikacijoje nurodomas būtent siekiant jį palyginti su (*duomenys neskelbtini*) N. U. amžiumi ir pagrįsti visuomenei pateikiamą poziciją, jog Pareiškėja „*įstrigusi*“

praeityje bei neintegruoja jaunųjų specialistų. Tai pagrindžia Publikacijoje pateikiama N. U. pozicija „(duomenys neskelbtini)“. Kaip jau minėta, Publikacija keliami visuomenės diskusija dėl poreikio atnaujinti Pareiškėjos vadovybę bei labiau į Pareiškėjos veiklą įtraukti jaunus specialistus. Paskelbtu (duomenys neskelbtini) vedėjo amžiumi siekiama ne patenkinti visuomenės smalsumą, bet sudaryti visuomenei pagrindą nuspręsti, ar Pareiškėjai nereikia jaunesnių (duomenys neskelbtini), ar Pareiškėja pagrįstai leidžia taip lengvai iš darbo išeiti jauniems specialistams bei nesiekia jų nuo tokio sprendimo atkalbėti. Atsižvelgiant į tai, kad Publikacijoje analizuojami viešojo intereso klausimai, todėl (duomenys neskelbtini) vedėjo amžiaus nurodymas turėjo teisėtą pagrindą, vadovaujantis Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies f punkte nustatytu reguliavimu, jog teisėtas duomenų tvarkymas yra tada, kai tvarkyti duomenis būtina siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų, išskyrus atvejus, kai tokie duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, dėl kurių būtina užtikrinti asmens duomenų apsaugą, yra už juos viršesni. Taigi, (duomenys neskelbtini) vedėjo O. K. amžiaus paviešinimas yra visuomenei reikšmingas aptariamų klausimų kontekste, todėl pateisinamas viešuoju interesu.

Atsižvelgiant į tai, kas aptarta, pažymėtina, kad Publikacija siekta iškelti Pareiškėjos, kaip itin svarbias paslaugas teikiančio viešojo juridinio asmens, trūkumus ir apie tai informuoti visuomenę, tačiau nesiekta sumenkinti Pareiškėjos dalykinės reputacijos. Publikacijoje paskelbtas (duomenys neskelbtini) vedėjo amžius nėra perteklinis ir yra proporcingas siekiamam tikslui – keti viešą diskusiją dėl Pareiškėjos neigimo požiūrio į jaunų specialistų integravimą. Vertinant situaciją priešingai, viešosios informacijos rengėjo (skleidėjo) pareiga kelti viešą diskusiją visuomenei reikšmingais klausimais būtų nepagrįstai apribota. Taigi, šiuo atveju prioritetą pagrįstai buvo suteiktas teisei skleisti informaciją viešojo intereso klausimais.

Remdamasis išdėstytais motyvais ir vadovaudamasis VII 50 straipsnio 1 dalies 1, 3 punktais, 3 dalies 6 punktu, ADTAI 7 straipsnio 2 dalimi, 31 straipsnio 1 dalies 2 punktu, žurnalistų etikos inspektorius

nusprendė:

1. Pripažinti Pareiškėjos ir Pareiškėjo skundą nepagrįstu.
2. Atmesti skundą dėl O. K. teisės į asmens duomenų apsaugą pažeidimo.
3. Išsiųsti sprendimą Pareiškėjos direktoriui P. B., UAB „(duomenys neskelbtini)“.

Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami Regionų administraciniam teismui per 30 dienų nuo jų gavimo (paskelbimo) dienos.

Žurnalistų etikos inspektoriė

Gražina Ramanauskaitė